

L'Esplai

mandala

Proposta educativa
per la interculturalitat i
la fraternitat

El mandala és una representació organitzada al voltant d'un centre que sintetitza de forma simbòlica l'estructura de la vida.

És una porta d'entrada a la interioritat i a la consciència d'un mateix o de la pròpia identitat. Ens permet retrobar-nos, sentir la vida interior i trobar l'equilibri personal. Genera tranquil·litat i ajuda a reprendre la confiança en un mateix.

Fa augmentar el benestar i el creixement de l'individu; porta la informació de la unitat al cor de la diversitat i el seu contingut és un tot indissociable, una síntesi.

2009. 1a edició. Centre d'Estudis de l'Esplai.
Mandala. Proposta educativa per la interculturalitat i la fraternitat.

Elaboració: Clara Arnaiz.

Equip de suport: Roser Batlle, Isabel Santero i Catalina Ruz.

Alguns recursos i experiències pràctiques ressenyades en aquesta proposta han estat proporcionats per: Gemma Lienas (autora de la col·lecció de llibres La Tribu de Camelot); Amàlia Ramoneda (Biblioteca Rosa Sensat); Jesús Canelo (Associació Catalana de Cases de Colònies); Susagna Escardíbul (Fundació Catalana de l'Esplai); Javier Sánchez Encuentra (Suport Associatiu).

Agraïm a totes les persones que han participat del procés de l'elaboració de la proposta educativa i a tots els educadors/es de la Federació Catalana de l'Esplai la seva contribució a construir una ciutadania compromesa.

Concepció gràfica: Iolanda Guàrdia i Eva Anguera (Fundació Catalana de l'Esplai).

Il·lustració: Jokin Mitxelena, *Carlota y el misterio del canario robado; Carlota y el misterio del botín pirata*. Destino Infantil & Juvenil. Editorial Planeta, S.A.

Impressió: Gráficas Cornellá.

Tiratge: 2.000 exemplars.

D.L.: B-36242-2009

Està rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars, sota les sancions establertes en la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, incloent la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic.

Per a més informació, adreceu-vos a:
Federació Catalana de l'Esplai
Tel 93 474 74 74

Mandala. Proposta educativa per la interculturalitat i la fraternitat

Fitxa tècnica

La interculturalitat a l'esplai

Objectius educatius

Continguts

- Empatia, comunicació i respecte
- Identitat cultural i pertinences múltiples
- Justícia social i equitat

Petits de 3 a 8 anys

- Objectius educatius
- Desenvolupament del centre d'interès
- Més iguals que diferents
- A cau d'orella
- El Delta del Llobregat
- Descoberta del barri
- La vetllada del Papageno

Mitjans de 8 a 12 anys

- Objectius educatius
- Projecte de teatre
- La Tribu de Camelot a escena
- La gimcana de les 9 monedes
- Carnestoltes intercultural
- Art i diversitat cultural
- Fem de periodistes

Adolescents de 12 a 16 anys

- Objectius educatius
- El projecte
- Joc de rol intercultural
- Mirades joves
- Concurs de hip hop en català
- Nits d'insomni

Famílies

- Objectius educatius
- Cinefòrum
- L'hora del te
- El club de lectura

Monitors i monitores

- Objectius educatius
- T'ho has plantejat mai?
- Els joves i l'esplai
- Formació i intercanvi

Criteris per adaptar les activitats a persones discapacitades

Aportacions del projecte Espiral

El compromís de l'entitat

Avaluació

Glossari

Materials de consulta

índex

mandala

Proposta educativa
per la **interculturalitat**
i la **fraternitat**

mandala és la segona proposta educativa de la campanya Ciutadans Compromesos. Enguany ens proposem treballar a partir de la diversitat cultural que caracteritza la societat actual.

La convivència entre persones de diferents indrets del món suposa la coexistència de diferents cultures, tradicions, creences, costums, idiomes... Però aquesta heterogeneïtat conté elements comuns que hem de prendre per partir d'allò que ens uneix i establir els vincles que ens permetin integrar la diferència.

El propòsit principal de la proposta educativa és promoure l'enfocament intercultural i la fraternitat en l'educació en el lleure, per arribar a desenvolupar les competències necessàries que ens permetin conviure en entorns de diversitat cultural.

Per això posem l'accent en les relacions interpersonals acollidores, fraternes i solidàries; en el respecte cap a l'altre i els seus pensaments; els espais per a l'intercanvi intercultural, els vincles socials i la responsabilitat de cadascú a l'hora de fer possible una societat més justa.

Volem promoure la ciutadania global, la convivència harmònica i la participació i el compromís de qualitat; i volem fer-ho, com diu Brandao, potenciant els processos socials que són el camí per a la creació de la cultura i que, a la vegada, ens uneixen mentre treballem per allò comú:

"Aprender es abans que res, estar inclòs i participar en la creació, no tan sols de productes de la cultura sinó de processos socials, de creació d'aquella cultura: processos que condueixen a un important canvi en la qualitat del compromís, de la participació, del respecte al pensament aliè, de sentiments de solidaritat." (Brandao, 1986:85)¹.

¹ A Bartolomé Pina, Margarita. *Identidad y ciudadanía. Un reto a la educación intercultural*. Ed. Narcea. Madrid, 2002.

objectiu

Fomentar la identitat cultural, les relacions interculturals i l'acceptació de les pertinences múltiples de la nostra societat.

destinataris

- Infants i adolescents
- Monitors i monitores
- Famílies

eixos de continguts

- Empatia, comunicació i respecte
- Identitat cultural i pertinences múltiples
- Justícia social i equitat

activitats

Per a infants de 3 a 8 anys

- Més iguals que diferents
- A cau d'orella
- El Delta del Llobregat
- Descoberta del barri
- La vetllada del Papageno

Per a nois i noies de 8 a 12 anys

- La Tribu de Camelot a escena
- La gimcana de les 9 monedes
- Carnestoltes intercultural
- Art i diversitat cultural
- Fem de periodistes

Per a adolescents de 12 a 16 anys

- El projecte
- Joc de rol intercultural
- Mirades joves
- Concurs de hip hop en català
- Nits d'insomni

Per a les famílies

- Cinefòrum
- L'hora del te
- El club de lectura

Per als monitors

- T'ho has plantejat mai?
- Els joves i l'esplai
- Formació i intercanvi

fitxa tècnica

la interculturalitat a l'Esplai

La convivència de persones amb diferents maneres de ser, de fer, estar i pensar s'ha donat al llarg de la història, però aquest fet s'ha intensificat en el món globalitzat actual arran de la millora de les comunicacions i els transports. L'augment de la mobilitat de les persones ha potenciat els canvis de llocs de residència i amb aquests, la barreja de cultures, el coneixement de noves llengües, tradicions, ideologies i maneres de fer les coses.

D'aquesta barreja en diem *diversitat cultural* i el fenomen que ens ha ajudat a detectar-la ha estat el de la immigració, però seria un error associar-la únicament al fet migratori, ja que la diversitat cultural és una realitat amb un ampli ventall de característiques.

El tipus de gestió que se'n fa d'un fet real com és la diversitat cultural depèn de la perspectiva de la qual decidim partir. Els diferents models d'actuació deriven del valor que es dona a la *diferència* i l'ideal d'*integració* que es persegueixi i, tot i que no són tancats ni exclusius, es poden classificar de la següent manera:

assimilacionisme

L'assimilacionisme defensa la monoculturalitat perquè pretén la identificació plena dels immigrants i de les minories autòctones amb la societat majoritària i la cultura dominant. Però no tan sols això, sinó que paral·lelament també pretén la renúncia als propis referents culturals.

Aquest model se centra, doncs, en la modificació dels propis hàbits i l'acceptació dels valors de la societat receptora, considerats superiors i immutables, per tal de preservar una pretesa "cohesió i pau social". Fruit d'una visió etnocèntrica, les idees i els valors dels grups culturals aliens al majoritari són silenciats, considerats inferiors i menys evolucionats.

L'objectiu de l'assimilacionisme és, en conclusió, l'anul·lació de tota diferència i la defensa de l'hegemonia d'una única cultura valuosa.

multiculturalisme

El multiculturalisme parteix del reconeixement i la valoració de tots els grups culturals que coexisteixen en un mateix territori, per igual. Es fonamenta en el dret a la diferència, el respecte mutu i la tolerància. Reconeix la diversitat cultural com un fet inherent a la societat heterogènia.

La limitació que planteja aquest model és que defensa la coexistència de grups culturals diferenciats, però no va més enllà, sinó que es queda a les portes de la convivència i l'intercanvi. Així doncs, podríem dir que el multiculturalisme genera un mosaic pluricultural on cada grup cultural resta amb els seus sense que es produeixi un contacte real amb els altres.

interculturalisme

La interculturalitat pretén integrar tant el reconeixement de la diversitat com l'adhesió a uns mínims comuns basats en els drets humans i la democràcia. Repren el principi de la igualtat i els valors democràtics, afavorint l'expressió de les diferències individuals i col·lectives.

Els objectius bàsics de la perspectiva intercultural són el reconeixement del pluralisme cultural i el respecte a la identitat pròpia de cada cultura. Però aquesta perspectiva es diferencia de la multicultural en que va més enllà i anhela la construcció d'una societat plural cohesionada i democràtica.

*"Las culturas poden coexistir sense gairebé contacte entre elles (multiculturalitat) o poden relacionar-se, creuar-se, interaccionar-se (interculturalitat) tractant d'enriquir-se mútuament"*¹

La interculturalitat conserva la identitat pròpia de cada cultura i, a més a més, produeix diàleg. Podem dir doncs, que **la diversitat cultural és un fet i la interculturalitat la nostra meta.**

Des de "L'Esplai" prenem aquest model com a base per al treball educatiu en el lleure que ens permeti construir una realitat basada en la convivència i el diàleg. Reconeixer la pròpia cultura ens portarà a trobar-nos amb altres cultures de forma cívica i democràtica. D'aquesta manera arribarem a comprendre el món de forma global i permetrem la integració de les persones que estan excloses, amb la qual cosa, serem més justos amb la societat en general.

Al segon Document per al debat de la Fundació Catalana de l'Esplai, els autors parlen del "triangle temàtic" per referir-se a la realitat actual amb la qual ens trobem i que és objecte del nostre treball:

*"Tenim, d'una banda, un fet, un fenomen o una situació, com és la immigració (amb ideals relacionats amb la integració social o la interculturalitat). Tenim, en segon terme, un ideal, una finalitat o una meta, com és el de la ciutadania (amb situacions de fet i pràctiques objectives). Finalment, tenim una via, un mitjà o un instrument, com és l'educació (en si mateixa també un ideal)."*²

¹ Fernández García, Tomás y Molina, José G. (coords.) *Multiculturalidad y educación. Teorías, ámbitos, prácticas*. Ed. Alianza. Madrid, 2005. Pág. 169.

² Fundació Catalana de l'Esplai. *Educació, ciutadania i immigració*. Documents per al debat 2. 2009. Pág. 16

objectius educatius

Els objectius educatius generals de la proposta educativa s'articulen entorn dels 4 valors de la Fundació Catalana de l'Esplai:

utopia

Conviure en harmonia en entorns d'interculturalitat normalitzats i integrats en les relacions quotidianes del barri. Reconèixer les pertinences de forma mútua. Concebre la diversitat cultural com un fet real, que existeix a la nostra societat i relacionar-nos de forma natural.

iniciativa

Establir relacions interpersonals acollidores que permetin: despertar l'interès pels diferents costums i maneres de fer; intercanviar bones pràctiques i adquirir noves competències interculturals. Ser els promotors de

la cohesió social i la interacció entre les cultures coexistents en l'escenari social.

solidaritat

Establir relacions de cooperació i empatia amb els col·lectius mitjançant la comprensió mútua fins a arribar a la construcció d'una societat intercultural. Evitar l'exclusió al diferent i, per tant, les desigualtats socials que això genera.

felicitat

Crear vincles a partir d'allò que és comú i que compartim i respectar allò que ens diferencia. Compartir en harmonia un mateix escenari reconeixent la interculturalitat. Valorar la riquesa que representa per a les persones i per a la societat, en general, l'intercanvi cultural.

Per pensar una mica...

El reagrupament familiar és el procediment pel qual una persona immigrant d'origen estranger que resideix legalment a Espanya pot sol·licitar que concedeixin una autorització de residència als seus familiars que es troben al seu país d'origen.

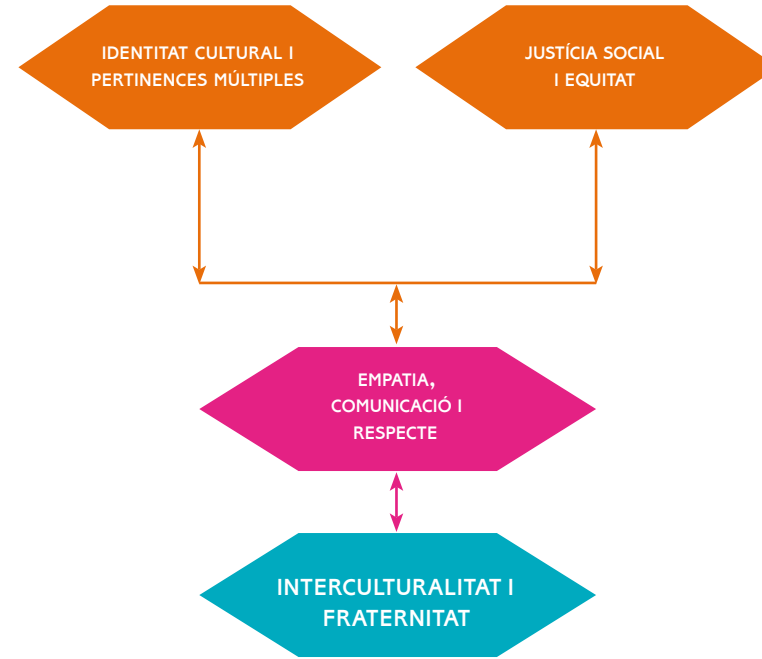
Aquesta és una via d'entrada al país força freqüent, sobretot a la ciutat de L'Hospitalet. No obstant, ens trobem amb casos de joves de 16 a 18 anys que no poden incorporar-se al sistema educatiu ni al món laboral perquè no tenen permís de treball.

Des de l'educació formal no es pot donar resposta a aquesta realitat actual però, i des de la no formal?

Preguntes que ens podríem fer:

- Què creus que podria fer l'Esplai en relació als joves de 16 a 18 anys que s'han reagrupat amb les seves famílies?
- Què i com ho faries per estimular la solidaritat sense alimentar el paternalisme?

Els tres eixos de continguts que formen part de la proposta educativa d'enguany es relacionen de la següent manera:

L'educació intercultural i de la fraternitat es basa en el reconeixement de les identitats i les pertinences múltiples i en l'esperit crític enfront les injustícies i les desigualtats socials. Però aquests dos elements han d'anar sempre acompanyats de les actituds bàsiques d'empatia, comunicació i respecte que són a la base del treball intercultural i que us presentem més endavant.

continguts

empatia, comunicació i respecte

El desenvolupament de competències interculturals significa l'adquisició de determinades competències comunicatives com l'empatia cap a situacions de desigualtat social, l'escolta activa, l'obertura al diàleg i el respecte.

Per a això és necessari:

- Crear un ambient d'estima i confiança.
- Afavorir la lliure expressió.
- Facilitar la reflexió individual i col·lectiva.
- Desenvolupar la crítica i l'autocrítica.
- Legitimar les expressions culturals.

Quan parlem d'**empatia** ens referim a la capacitat de posar-nos al lloc de l'altre compartint la seva situació. Hem d'evitar imposar les nostres creences i punts de vista, ja que suposen una barrera a la comunicació. Respectar, comprendre i adoptar la situació de l'altra persona ens permetrà establir llaços de col·laboració i ser respectats igual que ho fem nosaltres.

L'**escolta activa** suposa mantenir una posició corporal oberta al diàleg i això ho podrem aconseguir:

- Amb gestos que indiquin que ens interessa el que ens diuen.
- Mantenant el contacte visual sense intimidar.
- Escoltant sense interrompre, amb un somriure sincer i expressions d'assentiment.
- Comprenent els sentiments del qui ens parla i el seu punt de vista.
- Respectant l'espai vital que l'altra persona vol mantenir.
- Eliminant els obstacles que frenen la comunicació, com crítiques, exigències, prejudicis i estereotips.

D'aquesta manera es generen actituds i vivències positives, com promeses i enriquidores de les relacions entre cultures, i ens animem a descobrir que la causa de l'altre és també la nostra pròpia causa. (Bartolomé, 2001)

Hi ha la necessitat de construir ponts i restablir els protocols de comunicació. L'**escolta activa** i l'**obertura al diàleg** són estratègies que ens permetran treure a la llum prejudicis i estereotips que dificulten l'acostament mutu i l'harmonia social.

El **prejudici** és una actitud hostil i desconfiada envers alguna persona que pertany a algun col·lectiu, simplement, a causa de la seva pertinença a aquest grup.

L'**estereotip** és una atribució generalitzada de determinades característiques d'alguns membres d'un grup al seu conjunt. S'atribueixen qualitats a una persona com a membre d'un grup i no se'l jutja sobre la seva individualitat. Per exemple: els xinesos són treballadors o els catalans són avars.

Amb tot, a la base del treball intercultural s'hi troba l'actitud de **respecte**, que parteix del reconeixement de l'altre per fer possible el contacte entre persones, des de la semblança i des de la diferència, des de cadascú considerat com a persona que forma part de la relació.

Posar en pràctica l'**empatia**, la **comunicació** i el **respecte** millora les nostres relacions amb els altres i enforteix la gestió dels conflictes.

Per pensar una mica...

En el procés d'integració hi ha aspectes càlids i emocionals que estan més enllà dels drets i dels deures; tota societat requereix "elements d'identitat comuna i d'autoestima perquè funcionin".¹

Preguntes que ens podríem fer:

- Fins a quin punt cadascú de nosaltres ens fem responsables d'aquestes actituds càlides? Penses que en no ser considerades deures és més fàcil oblidar-les?
- Com et sents quan alguna persona s'adreça càlidament a tu?

Per pensar una mica...

"Quan (...) algú t'escolta amb tot el seu ser abstenint-se de jutjar, sense tractar de responsabilitzar-se de tu ni voler-te canviar, sense que ningú meravellos. (...) Quan se m'ha prestat atenció, se m'ha escoltat, sóc capaç de contemplar el meu món d'una nova manera i seguir endavant. Resulta sorprenent veure que quelcom que semblava no tenir solució la té quan hi ha algú que t'escolta. I totes les coses que semblaven irremediables es converteixen en un riu que discorre pràcticament sense traves pel sol fet que algú ha escoltat les teves paraules". (Rogers, C.)

Preguntes que ens podríem fer:

- Alguna vegada has sentit la necessitat de ser escoltat/da tal com explica Rogers? Has pogut experimentar-ho?
- Creus que series capaç d'escoltar d'aquesta manera?

¹ Fundació Catalana de l'Esplai. *Educació, ciutadania i immigració*. Documents per al debat 2. 2009. Pàg. 34

identitat cultural i pertinències múltiples

En el món globalitzat actual el concepte de ciutadania, vinculat durant molt de temps al lloc de naixement, ha donat pas al concepte de **ciutadania de residència** que reconeix, a més del país d'origen, el vincle amb el país on una persona decideix viure.

A l' heterogènia societat actual s'hi dóna un gran flux migratori de persones cap a diferents indrets del món i els ciutadans comencem a experimentar una vida sense fronteres clares. Les persones ens sentim d'arreu, d'on vam néixer, d'on hem viscut... La nova ciutadania global acull, doncs, la barreja de múltiples influències.

El conjunt d'identificacions particulars dels individus amb els elements que configuren una cultura donen forma a la **identitat personal** de cadascú, però degut als moviments migratoris, la barreja de cultures i la inexistència

de fronteres, les persones hem desenvolupat la capacitat de tenir **identitats múltiples**, més enllà de les nacionals.

El **sentiment de pertinença** a una comunitat, fruit de la identitat cultural pròpia de cadascú, es va construir a través d'interaccions constants; des de la voluntat de voler-ne formar part, però també des de la disposició d'acollida per part de les persones de la comunitat a la qual es vol pertànyer. Parlem de **pertinències múltiples** quan les persones senten que formen part de diversos indrets i comunitats.

El respecte cap a les **identitats culturals** és un element de riquesa, perquè ens permet "veure més enllà del nostre melic". Entendre'ns i acceptar-nos tal com som ens ajuda a desenvolupar la nostra autoestima i alhora, ens permet relacionar-nos i apreciar els altres tal com són. Hem de partir del respecte a la pròpia identitat per arribar a reconèixer i respectar el conjunt d'identitats i pertinències dels altres, la ciutadania global.

Al creuament d'identitats trobem punts en comú que afavoreixen la comprensió mútua, i aquesta és la base de la convivència intercultural, que ens planteja els reptes de:

- Sentir-nos membres de comunitats de diversa amplitud.
- Reconèixer els valors que ens identifiquen i ajuden a la cohesió social.
- Conèixer-nos mútuament, perquè no podem estimar el que no coneixem.
- Tolerar, acceptar i valorar els diferents col·lectius.
- Respectar la dignitat de cada ésser humà, pel fet de ser-ho.

Per pensar una mica...

"No hem d'abandonar els nostres afectes i les nostres identitats particulars, ja siguin de tipus ètnic, religioses o estiguin basades en el gènere. No cal que hi pensem com una cosa superficial, ja que, en part, constitueixen la nostra identitat. Els podem i hem de dedicar una atenció especial en l'educació. Però, al mateix temps, també hem de treballar per fer que tots els éssers humans formin part de la nostra comunitat de diàleg i siguin de la nostra incumbència: basar les nostres deliberacions polítiques en aquesta comunalitat entrelaçada i conferir una atenció i un respecte especial al cercle que defineix la nostra humanitat" (Nussbaum, M. 1999).

Preguntes que ens podríem fer:

- A quines identitats personals no t'agradaria renunciar?
- Quines noves identitats has adoptat últimament? Amb què et sents identificat que abans no t'hi senties?
- Quina idea creus que té la Martha Nussbaum de la fraternitat? Coincideix amb la teva?

Per pensar una mica...

"Tot projecte migratori implica per a qui l'emprèn portar a sobre una maleta invisible que conté els referents culturals que l'identifiquen amb la seva comunitat d'origen. Migrar significa sofrir un traumatisme que no té guarició, per la violència que suposa extirpar les arrels i portar-les a un altre lloc. Per això la maleta, la cultura de l'immigrant, s'enganxa a ell com un salvavides.

Més endavant es desencadenarà una altra mena de violència, entre els qui van fer el viatge i els seus fills, que no el van fer. Se sol anomenar immigrants els fills, quan ni van migrar ni consideren del seu patrimoni la maleta invisible. Aquests mateixos són els qui fan entrar la cultura del país d'acollida a la llar de l'immigrant." (Ben Jelloun, T. 2004)

Preguntes que ens podríem fer:

- Com creus que afecta als infants fills/es d'immigrants que els fem participar donant a conèixer la cultura del seu país d'origen?
- Com podríem reconèixer i integrar les diferents cultures, sense ferir ningú?
- Com podríem fer-ho perquè la maleta invisible de la qual parla Ben Jelloun es converteixi en transparent?

justícia social i equitat

Tenir consciència de les injustícies i desigualtats socials no és suficient en la societat intercultural on vivim, però ens ajuda a realitzar la necessària interpretació d'aquestes de forma crítica. La capacitat de formular judicis i prendre decisions de manera grupal i atenent als interessos de la comunitat implica créixer en responsabilitat social a la vegada que en llibertat i autonomia personal.

La **justícia social** exigeix que els drets humans estiguin a l'abast de tota la humanitat i planteja un món millor i una bona vida per a tots. En canvi, la injustícia es tradueix en pobresa extrema i deixa a les persones sense la capacitat per decidir sobre la seva pròpia vida. Per tant, ens convé implicar-nos en els problemes que afecten el conjunt de la humanitat.

En aquesta tasca, ens serveix de molta ajuda el desenvolupament de l'*esperit crític*, com a capacitat de reflexió i d'anàlisi. Argumentar les coses, deixar-nos persuadir i anar formant una opinió pròpia és el que ens convida a veure les causes dels problemes, especialment de la pobresa i la desigualtat social. Desenvolupar l'esperit crític ens permet reconèixer les situacions d'injustícia i d'explotació.

Aprofundir en els valors humans com la **fraternitat** contribueix a disminuir les barreres culturals i ens motiva a ser generosos, cosa que és fonamental en el context actual de ciutadania global. Hem d'aprendre a compartir i conviure no tan sols amb altres cultures, sinó també amb persones que pateixen situacions de desigualtat social. Considerar l'altre com un germà, igual a un mateix, i ser considerats de la mateixa manera, implica relacions de coparticipació i responsabilitat.

En l'actual context de globalització s'estan incrementant les injustícies i les desigualtats de manera accelerada i davant d'aquesta situació existeix la necessitat de reduir les diferències d'oportunitats i trobar l'equilibri que ens permeti parlar d'**equitat**. Cal, doncs, partir de les mateixes condicions i d'una adequada distribució dels recursos que generi cohesió social i ajudi a la reducció de la marginació i l'exclusió.

Alguns dels valors que potencien la justícia i l'equitat i que podem promoure en l'educació en el lleure dels infants i els joves són la solidaritat, la participació, la generositat, la responsabilitat, la pau i la tolerància.

Per pensar una mica...

"La identitat global busca una nova pràctica de ciutadania, a partir d'una presa de consciència de que totes les persones som dependents unes d'altres, i per això compartim la responsabilitat sobre els problemes que afronta el món i sobre l'esforç per a solucionar-los (...) El ciutadà o ciutadana global parteix del context mundial per no perdre el valor real de les causes dels problemes -i molt especialment de la pobresa i la desigualtat- però s'arrela a les situacions d'exclusió de la seva realitat local, prenent partit en la recerca de solucions concretes (...) La seva causa és la humanitat, la seva societat és el món." (Masllorens, X. 2004).²

Preguntes que ens podríem fer:

- Et consideres un ciutadà/na global?
- Creus que el teu exemple et permet transmetre als infants i joves els valors de la justícia i l'equitat?

Per pensar una mica...

"Cada ésser humà està dotat amb una enorme capacitat, una enorme potencialitat, però la societat no permet que aquesta surti. Utilitzo l'exemple d'un arbre bonsai. És un arbre gran i alt, però al posar-lo en un petit test, només es converteix en un arbre petit. No creix més perquè no té el recolzament per créixer. (...) La pobresa i els pobres són iguals. Els pobres són iguals que qualsevol altre ésser humà, amb tota la capacitat que té qualsevol altra persona, però no tenen el recolzament de la societat. No tenen el mateix recolzament que la resta. Per tant, són petits." (Yunus, M. 2008).³

Preguntes que ens podríem fer:

- Quin creus que ha de ser el teu paper com a educador/a per tal que aquest fenomen no es reproduïxi a l'esplai?

² Masllorens, Xavier. *El quinto poder*. Intermón-Oxfam. Barcelona, 2004.

³ Conferència Magistral de Muhammad Yunus, Director i Fundador del Grameen Bank de Bangladesh.

continguts claus a treballar

	petits	mitjans	adolescents
EMPATIA, COMUNICACIÓ I RESPECTE	Tracte d'afecte cap a les altres persones	Expressió de les pròpies emocions i sentiments	Identificació dels sentiments de les altres persones
	Parar atenció als altres i tenir paciència en l'escolta	Habituar-se al diàleg i establir converses freqüentment	Reconeixement del valor que té el diàleg
	Parlar sense cridar, sense enfadar-se	Generar rebuig al maltractament	Respecte a la intimitat i a la dignitat
IDENTITAT CULTURAL I PERTINENCES MÚLTIPLES	Descoberta d'un mateix i dels altres	Autoconeixement i coneixement de l'altre	Percepció de les necessitats i desitjos d'uns i altres
	Confiança	Autoconcepte, autoestima	Acceptació d'identitats
	Sentiment de pertànyer al grup	Sentiment de pertànyer a grups socials diversos	Reconeixement del valor de les pertinences múltiples
	Observació de la diversitat de costums	Coneixença d'experiències culturals diverses	Adopció de les bones maneres de fer d'altres
JUSTÍCIA I EQUITAT SOCIAL	Curiositat per l'entorn. Formulació de preguntes	Desenvolupament del pensament propi	Interpretació crítica del món i creació d'opinió pròpia
	Acceptació de la crítica	Defensa dels drets i deures d'un mateix i dels altres	Identificació i rebuig dels prejudicis i estereotips
	Respecte per les diferències	Reflexió entorn les desigualtats	Imparcialitat i igualtat d'oportunitats
	Ajudar alguna persona a fer una cosa concreta, compartir	Treball en equip i cooperació	Decisions per consens. Gestió dels conflictes

El centre d'interès: Els infants petits treballaran a partir del centre d'interès de *La Tribu de Camelot*, una col·lecció de llibres de la Gemma Lienas, que tracten d'una colla de nens i nenes que treballen en equip i lluiten per la igualtat.

Els llibres contenen molts elements d'empatia, igualtat i solidaritat. A través d'*El misteri del canari robat*, el primer llibre de la col·lecció, els infants es podran identificar fàcilment amb els personatges, habituar-se a escoltar contes i interessar-se per la lectura per plaer.

Els projectes: Els infants mitjans desenvoluparan un projecte de teatre i realitzaran activitats complementàries que els serviran com a entrenament a la preparació de l'obra. Mitjançant el projecte els nois i les noies es faran responsables del màxim de tasques possibles, es relacionaran els uns amb els altres, incrementarà el sentiment de grup, l'autoestima, el respecte per l'altre i l'entorn.

L'APS: L'aprenentatge servei es diferencia dels projectes en que la seva utilitat és social, per tant, els serveis que fem estan dirigits a la societat i no pas al propi grup. És una metodologia que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulats en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

Al llarg de la proposta educativa trobarem diferents activitats a les quals els podem donar la dimensió de servei a la comunitat, com per exemple, la vetllada intercultural, la Tribu de Camelot a escena i mirades joves.

petits
3-8
anys

objectius educatius

1. Ser pacients en l'escolta, parar atenció a les explicacions dels altres i parlar de manera afectuosa.
2. Descobrir-se a un mateix i tenir curiositat per conèixer els altres.
3. Saber que existeixen diferents maneres de fer les coses, costums i tradicions.
4. Identificar els sentiments dels altres i entendre que poden sentir-se igual.
5. Confiar en un mateix, reconèixer i valorar les coses que estan ben fetes.
6. Sentir-se part del grup i acceptar els companys/es tal com són.
7. Percebre les altres persones com a iguals i respectar les diferències.
8. Formular preguntes sobre tot allò que el resulti curiós.
9. Ser solidaris i mostrar actituds d'ajuda i col·laboració als altres.

desenvolupament del centre d'interès

Enguany ens proposem partir del centre d'interès de *La Tribu de Camelot*, una col·lecció de llibres de la Gemma Lienas que tracta d'una colla de nens i nenes que treballen en equip i lluiten per la igualtat.

Hem triat aquests llibres perquè:

- Estan ben escrits, per una escriptora consagrada.
- Ens donen pistes sobre valors humans.
- Podem estimular el gust per la lectura a través d'ells.
- Contenen vocabulari que fa referència a la interculturalitat i la fraternitat.
- Els pares i les mares poden comprar-los a les llibreries i explicar-los a casa.
- Sortiran més llibres de la col·lecció *La Tribu de Camelot*.

Concretament, farem activitats relacionades amb *El misteri del canari robat*, un dels llibres de la col·lecció que fomenta l'empatia, la justícia i la solidaritat.

Seguidament, us presentem:

- Una sinopsi.
- Els personatges de la història.
- Les activitats de motivació.

Sinopsi

Mentre la Carlota penjava els cartells anunciant la pèrdua del Papageno, el canari de la seva veïna Rosa, se li ha acudit la genial idea de formar una colla per resoldre problemes junts!

Als de l'escola els ha semblat fantàstic. Li han donat moltes voltes al nom que es posarien. Uns proposaven *Els cavallers de la taula rodona* i les altres *Les cavalleres de la taula rodona*, però com que cap dels dos noms respecta la igualtat entre els nens i les nenes del grup,

finalment han decidit dir-se *La Tribu de Camelot*, que és la fortalesa del Rei Artur on es reuneixen els cavallers de la taula rodona i sembla que podria ubicar-se a la vora de la costa bretona.

Han acordat treballar sempre en equip, defensar qui ho necessiti i lluitar per la igualtat. A més, han decidit que el primer misteri que hauran de resoldre és el del Papageno.

La Tribu de Camelot s'ha posat mans a l'obra per esbrinar què ha pogut passar amb el Papageno i

demanaran ajuda als infants de l'esplai per resoldre el misteri d'aquest canari tan especial, que xiula trossos de *La Flauta Màgica*, de Mozart.

A l'esplai presentarem *La Tribu de Camelot* i la història del Papageno. Els infants es convertiran en col·laboradors dels personatges. Deixarem obert el centre d'interès per poder desenvolupar un seguit d'activitats que ens ajudaran a trobar el canari.

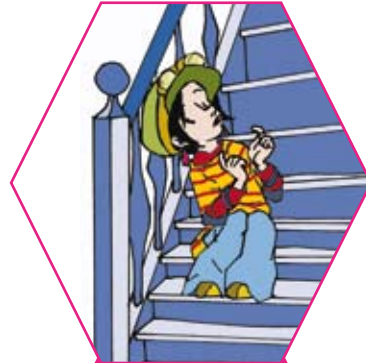

Els personatges de la història

La Tribu de Camelot som una colla de nens i nenes que hem decidit treballar en equip, defensar les persones que ho necessitin i lluitar per la igualtat. A La Tribu som 6, però també us volem presentar el gat Merlí que ens acompanyarà al llarg de la història.

La Carlota és un cul inquiet, no para mai! És optimista, combativa i amb molt sentit de l'humor. No tolera les injustícies i les combat sempre, encara que això li compliqui la vida. Tot li resulta interessant i observa el món amb mirada crítica.

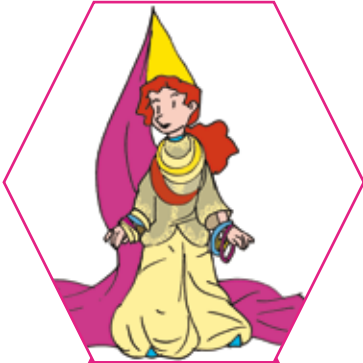

La Mireya és la millor amiga de la Carlota. És independent, atrevida i intel·ligent. És contestona i una mica brusca, no té pèls a la llengua!

El Miquel és encantador, força pallaso i una mica entremaliat. A vegades va a la seva bola perquè li encantaria decidir-ho tot, però els altres el frenen.

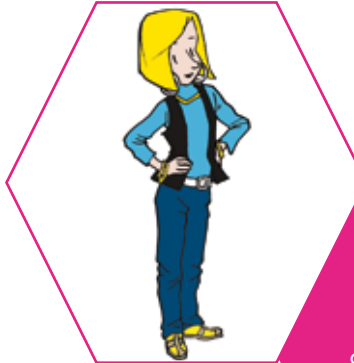
El Sa'id és amable i molt cordial. És difícil que s'enfadi i es posi de mal humor. Sempre procura que les relacions entre tots vagin bé.

L'Eli és tan entusiasta que s'apunta a qualsevol cosa per boja que sigui. És preguntona. Li encanta jugar. Té molt bon rotllo amb el Marcos, el germà de la Carlota.

El Merlí, amb els seus ulls de mitja lluna i el seu caminar xulesc, és un gat que sembla saber-ho gairebé tot, o això creu la Carlota.

La Berta és dolça i força callada, inspira confiança. Sempre està disposada a viure aventures i misteris amb la Tribu.

Activitats de motivació: Constituïm la tribu!

Realitzarem petites activitats que ens serviran per constituir *La Tribu*. Potenciarem el diàleg, l'apropament als altres, el tracte amb afecte, les relacions de respecte, l'escolta i el sentiment de pertànyer al grup.

Objectius educatius

- Reconèixer els aspectes positius d'un mateix i apreciar els companys i companyes.
- Desenvolupar la psicomotricitat fina i habitar-se a usar estris d'expressió plàstica.
- Escoltar de manera pacient i aprendre a parlar de forma respectuosa i agradable.
- Gaudir de les activitats de grup, passar-s'ho bé amb els companys/es del grup.
- Identificar conductes agradables i desagradables.
- Ajudar-se mútuament, cooperar amb els altres desinteressadament.

Centre d'interès i ambientació

La Carlota i el Miquel ens visiten a l'esplai per demanar-nos ajuda. Però abans de fer res haurem de constituir el grup com va fer *La Tribu de Camelot*. Ens proposen que realitzem diferents activitats:

- **Ens armem cavallers i cavalleres!** Cada infant confeccionarà el seu escut i celebrarem la cerimònia per armar-nos cavallers i cavalleres.
- **Pintem el nostre lema:** Els infants triaran el lema que més els agradi i que representi la seva manera de pensar. El plasmaran en un gran mural.
- **La recepta de l'amistat:** els ajudarà a establir relacions d'afecte

i confiança amb els altres nens i nenes. Seguiran els consells de la Carlota i el Miquel per aconseguir una bona amistat:

- Una gran quantitat de somriures: Farem jocs que els faran riure i apropar-se als altres. El riure és la distància més curta entre dues persones (Borge, V.).
- Moltes dosis de confiança: Farem diferents jocs de confiança que els ajudaran a perdre la por, a confiar en si mateixos/es i en els altres.
- Una mica d'ajuda mútua: Proposem alguns reptes i jocs cooperatius, a partir dels quals els infants aprendran a ajudar-se i animar-se.

més iguals que diferents

Presentació

Les 4 activitats que hem triat ajuden els infants a compartir, demostrar el que saben fer bé, conèixer coses dels altres i expressar els seus sentiments. Realitzar aquestes activitats els permetrà adonar-se que tenen moltes coses en comú, malgrat les diferències.

Objectius educatius

- Expressar les pròpies emocions i sentiments. Parlar d'un mateix, explicar les coses de forma clara i escoltar els altres.
- Valorar les coses que estimen els altres.
- Prendre consciència de les pròpies habilitats i limitacions.
- Diferenciar entre les bones i males conductes. Apreciar els punts forts dels altres.
- Conèixer costums d'altres famílies i altres maneres de fer les coses.
- Adonar-se que tenen moltes coses en comú.

Motivació

La Rosa ens demana que fem saber als veïns/es la pèrdua del Papageno, perquè n'estiguin assabentats i ens puguin donar un cop de mà.

- Elaborarem els cartells d'anunci de la pèrdua del Papageno.
- Experimentarem amb els colors per trobar el color anyil.
- Escoltarem la música de Mozart que cantava el Papageno.

Farem una ruta pel barri i penjarem els cartells en llocs visibles per a tothom.

Activitats

Juguem plegats: La Rosa vol conèixer-nos una mica més. Li portarem una joguina de casa per explicar-li coses que ens agraden.

Diada d'experts: La Rosa ens proposa fer una diada en la qual ensenyem als altres a fer les coses que ens surten millor.

Protagonistes per un dia: Convidarem algun familiar de cada infant perquè ens expliqui coses seves, anècdotes, curiositats, fotografies, contes i cançons preferides.

El nostre àlbum: Farem un àlbum que anirem omplint amb fotografies i dibuixos.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinències múltiples

a cau d'orella

Presentació

Hem triat aquest conjunt d'activitats al voltant de la biblioteca perquè els contes són un bon mitjà per treballar l'empatia, l'escolta activa, l'obertura al diàleg i el respecte.

Objectius educatius

- Concentrar-se i parar atenció a les explicacions del altres. Mostrar interès pel diàleg i ser pacients en l'escolta.
- Gaudir de la lectura i de l'observació de contes per plaer. Identificar-se amb els personatges de les històries. Relacionar els contes amb situacions quotidianes.

- Ser pacients i superar el nerviosisme. Parar atenció, relaxar-se i desenvolupar l'harmonia. Fomentar la meditació i l'autoestima.
- Desenvolupar els sentits i la intuïció. Desenvolupar la creativitat i les habilitats d'expressió plàstica.

Motivació

La bibliotecària ens convida a la biblioteca. Allà podrem buscar informació sobre els canaris que ens ajudi a trobar el Papageno.

Activitats

Buscant contes d'ocells: Visitarem la secció infantil de la biblioteca. Buscarem informació sobre el que mengen els ocells i on els agrada viure.

El plaer de llegir i d'escoltar contes: Anirem a la biblioteca sense la pressió de buscar cap llibre en concret. Mirarem contes lliurement i escoltarem el conte que ens explicarà la bibliotecària.

Quaderns de mandales: Ensenyarem uns quants quaderns de mandales, explicarem què són i d'on provenen. Realitzarem mandales de forma lliure, els observarem i els exposarem.

El nostre conte per Sant Jordi: Aprofitarem Sant Jordi per crear contes a partir de diferents personatges i situacions que agafarem aleatòriament d'un barret.

respecte
empatia
comunicació
identitat
justícia
equitat

el delta del Llobregat

Presentació

Anirem d'excursió al Delta del Llobregat per buscar tres elements que necessitem perquè el Papageno torni a casa. L'observació i el respecte per la natura ajuda a ser pacients i sensibles, no tan sols davant l'entorn sinó també davant dels altres.

Objectius educatius

- Desenvolupar actituds de respecte cap a les persones i el medi ambient.
- Establir relacions interpersonals agradables. Gaudir de les activitats de grup.
- Desenvolupar l'atenció, la concentració i la capacitat d'expressar-se mitjançant el diàleg entre iguals.
- Adquirir hàbits d'higiene personal com rentar-se la cara i les mans. Tenir cura del medi ambient, llançar les deixalles al seu lloc i netejar allò que hagin embrutat.

Motivació

Rebem un missatge en Morse. Els infants hauran de desxifrar-lo amb l'ajuda de l'alfabet. El missatge ens indicarà els 3 elements que necessitem per atreure el Papageno: aigua, branquetes i un grapat de sorra.

Activitats

Descoberta del Delta del Llobregat: Farem jocs sensorials, exercicis d'orientació i utilitzarem els binocles per veure aus. Aquestes activitats tenen forma de prova i si els infants les superen obtindran els tres elements.

Fem experiments a l'esplai: Experimentarem amb l'aigua, coneixerem els seus diferents estats i prendrem consciència de la importància de fer-ne un bon ús.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinences múltiples

descoberta del barri

Presentació

L'activitat principal és la descoberta i la orientació pel barri per obtenir el menjar pel Papageno. A través d'aquesta activitat els infants podran identificar-se amb altres veïns/es, apreciar les coses bones del seu barri i treballar en equip.

Objectius educatius

- Tenir curiositat per conèixer nous indrets i descobrir llocs del barri.
- Interessar-se i mostrar respecte pel que diuen els companys/es i els veïns/es del barri.
- Mostrar actituds d'afecte i estima pels animals i pel seu barri o població.
- Tenir el sentiment de pertànyer i formar part d'una comunitat.

Han arribat l'Eli i el Sa'ïd a l'esplai. Estan molt agraïts de saber que els estem ajudant però al Papageno encara li falta el seu menjar i només li agrada el pinso si va acompanyat d'una engruna de pa, 50 grams de pipes de gira-sol, 2 cacauets, una nou, 8 avellanes, 3 ametlles, un grapat de cereals i un trosset d'alguna fruita. A més, els "toffees" de cafè amb llet eren els seus preferits.

Activitats

Descobriments de l'entorn proper:

- Al mercat del barri hi buscarem els fruits secs. Coneixerem aliments d'arreu del món, aprendrem d'on provenen i com es poden cuinar.
- A la botiga d'animals del barri trobarem el pinso. Coneixerem diferents animals, aprendrem què mengen i com hem de tenir-ne cura.

● Al forn de pa aconseguirem l'engruna de pa. Coneixerem com es fa el pa i com s'utilitza en diferents països del món.

● A casa d'algun veí o veïna podrem obtenir els toffees de cafè amb llet. Aquesta persona ens explicarà coses del barri.

Construïm les menjadores i preparam la barreja: Un cop haguem aconseguit tots aquests aliments prepararem la barreja i les menjadores amb material de rebuig.

Pengem les menjadores: Anirem a donar una volta pel barri, buscarem llocs estratègics on col·locar-les i les penjarem per atreure el Papageno.

respecte
empatia
comunicació
identitat

una vetllada intercultural

Presentació

Ha tornat el Papageno d'un llarg viatge per 4 països d'arreu del món. Està una mica trist perquè troba a faltar tots els llocs on ha estat. Els infants li prepararan una vetllada per celebrar que ha tornat i per oferir-li coses típiques d'aquests 4 països.

Objectius educatius

- Respectar i acceptar els sentiments dels altres. Aprendre a posar-se en el seu lloc.
- Conèixer i valorar els elements típics de diferents cultures.
- Reconèixer com a vàlides altres maneres de fer les coses diferents a les personals.
- Desenvolupar l'expressió musical, la psicomotricitat i la coordinació.
- Relacionar-se de manera agradable.

Motivació

Rebrem una carta del Papageno on ens explica coses dels 4 països que ha conegut i que està una mica trist perquè ha hagut de marxar de molts llocs bonics i troba a faltar les persones que ha anat coneixent arreu del món.

Organitzarem una vetllada per celebrar que el Papageno ha tornat a casa. Li portarem allò que més li ha agradat de cada país per animar-lo.

Activitats

Les activitats que realitzarem en el procés de preparació de la vetllada són:

Conèixer 4 països diferents: on es troben, les persones del país i els costums i les tradicions que més els identifiquen.

Aprendre a ballar una dansa, a jugar a algun joc, a preparar un plat i una beguda típica d'algun país.

Preparar l'ambientació de la sala i els elements decoratius.

Elaborar el vestuari i els complements.

Preparar les invitacions i els detalls per als col·laboradors.

Aquesta activitat ens permetrà relacionar-nos amb persones adultes; treballar en equip; desenvolupar el sentiment de grup; desenvolupar l'expressió oral, corporal i musical; perdre la por al públic i la timidesa; aprendre a fer alguna cosa pels altres i desenvolupar la sensibilitat i la creativitat.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinències múltiples

mitjans
8-12
anys

objectius educatius

1. Expressar els propis sentiments. Estar disposats al diàleg i la comunicació. Escoltar de forma activa, parant atenció a les explicacions dels altres.
2. Ser capaços de posar-se al lloc dels altres. Rebutjar situacions d'injustícia i exclusió.
3. Conèixer diferents experiències culturals. Integrar bones pràctiques i valorar positivament els punts forts d'altres cultures.
4. Mantenir un bon autoconcepte i apreciar els altres.
5. Formar les pròpies opinions entorn a situacions que s'esdevenen a la societat.
6. Treballar en equip, cooperar i ajudar-se mútuament.
7. Reflexionar entorn les desigualtats.

projecte de teatre

Els infants mitjans treballaran entorn un projecte de teatre que els permetrà posar-se a la pell dels personatges de l'obra, treballar en equip, reflexionar entorn les situacions que viuen els personatges i posar en pràctica totes les seves habilitats creatives.

Proposem treballar el segon llibre de La Tribu de Camelot. *El misteri del botí pirata*, perquè permetrà als infants mitjans desenvolupar actituds de respecte, empatia i amistat. La manera de treballar de la colla ens ajudarà a remarcar la igualtat entre les persones per damunt de les diferències. El fet que La Tribu tingui l'objectiu d'ajudar els altres ens portarà a reflexionar entorn les situacions injustes i de desigualtat. En definitiva, representar aquesta obra és una molt bona ocasió per posar en pràctica els continguts de la proposta educativa i desenvolupar activitats des de la interculturalitat i la fraternitat.

La tribu de camelot a escena!

Presentació

Farem un petit projecte de teatre que ens permetrà promoure valors d'empatia i respecte cap als altres. Els nois i noies desenvoluparan habilitats comunicatives que els ajudaran a estar més cohesionats com a grup. Representaran l'obra a la gent gran del barri.

Objectius educatius

- Treballar en equip. Col·laborar i ajudar-se mútuament. Desenvolupar el sentiment de grup.
- Estar disposats a dialogar i dirigir-se als altres de forma respectuosa.
- Ser capaços de posar-se a la pell dels altres, representar diverses situacions i reflexionar entorn a aquestes.
- Ser crítics davant de les injustícies i desigualtats.
- Establir relacions de respecte, expressar els seus sentiments vers els altres i comportar-se en coherència amb els seus compromisos.

Motivació

Per tal de motivar els nois i noies a representar l'obra preparem algunes activitats prèvies com:

- Conèixer un grup de teatre amateur.
- Consultar o llegir algun guió de la companyia.
- Anar a veure una obra de teatre.

El projecte de teatre i la proposta educativa

El fet de constituir-se com a companyia i comprometre's a preparar l'obra és una senyal de la disposició dels nois i noies a treballar en equip. Fer alguna cosa conjuntament els ajudarà a reconèixer-se com a grup i a sentir que pertanyen a un mateix equip; a més, tothom serà important per tirar endavant el projecte.

Els nois i noies aprendran a treballar cooperativament, es posaran a la pell d'altres persones i adquiriran competències comunicatives.

Amb tot, el projecte de teatre és un exercici que lliga molt bé amb els continguts de la proposta educativa i que podem relacionar amb altres activitats interessants que proposem més endavant.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinències múltiples
equitat justícia

gimcana de les 9 monedes

Presentació

Farem una gimcana amb l'objectiu d'obtenir les 9 monedes que falten per tenir complert el tresor de *La Tribu de Camelot*. Aquesta activitat servirà perquè els nois i noies es posin a la pell dels personatges de la història i els interpretin millor el dia de l'obra. A més, la gimcana els permetrà treballar en equip per una fita comuna.

Objectius educatius

- Treballar en equip, col·laborar i ajudar-se mútuament. Desenvolupar el sentiment de grup.
- Ser capaços de posar-se a la pell dels altres i prendre consciència de la seva situació.
- Orientar-se en el seu entorn proper i identificar diferents punts del barri.

Motivació

Aprofitant que volem representar l'obra *El misteri del botí pirata*, un bon entrenament de cara a la caracterització dels personatges i el repartiment dels papers és posar-se a la seva pell. Un exercici que pot ajudar els nois i noies a sentir-se com ells/es, entendre les seves actituds i les decisions que prenen és organitzar una gimcana amb l'objectiu d'aconseguir les 9 monedes que busquen els protagonistes de la història.

La gimcana i la proposta educativa

Realitzarem una gimcana que promou:

La cooperació: els nois i noies faran el recorregut plegats i s'ajudaran a resoldre les proves.

La descoberta i estima de l'entorn: coneixeran indrets que potser encara no havien descobert. Valoraran els racons que tenen a la vora.

L'obertura al diàleg: parlaran amb gent adulta del barri amb la qual normalment no tenen relació i practican l'obertura al diàleg.

L'autoconeixement i el sentiment de grup: realitzar la gimcana plegats els ajudarà a conèixer com es relacionen com a grup i a treballar en equip.

El coneixement d'altres cultures: algunes de les proves els ajudaran a conèixer tradicions de la seva cultura i d'altres països.

carnestoltes intercultural

Presentació

A propòsit de la representació teatral organitzarem un carnestoltes que permetrà als nois i noies entrenar-se en la confecció del vestuari i l'elaboració de l'escenografia. També serà una oportunitat per conèixer aspectes d'altres cultures i treballar en equip.

Objectius educatius

- Conèixer i participar de festes, tradicions i costums del seu entorn, gaudint i valorant-les com a manifestacions culturals.
- Conèixer les habilitats dels companys/es i descobrir les pròpies capacitats.
- Apropiar-se a les famílies dels altres infants que provenen d'altres països.
- Fomentar la convivència i la comunicació entre els infants culturalment diversos.
- Mostrar interès i curiositat cap a la comprensió del món.

Motivació

Farem diferents activitats que ens serviran com a entrenament:

- Inventar balls per acompanyar cançons, marxes i música de circ.
- Realitzar tallers d'expressió corporal: exercicis d'equilibri i de representació de diferents estats d'ànim davant del mirall.
- Elaborar instruments amb materials de rebuig.
- Fer màscares de diferents indrets del món.

El carnestoltes intercultural i la proposta educativa

El contingut del carnestoltes lliga totalment amb la proposta educativa per la interculturalitat i la fraternitat perquè preparant aquesta celebració els nois i noies:

- Coneixeran experiències culturals diverses i les transmetran als altres.
- Apreciaran les maneres de fer les coses dels altres i les adoptaran com a pròpies.
- S'identificaran amb certes situacions i sentiran que formen part d'una o més comunitats.
- Reconixeran els prejudicis i estereotips que tenen vers els altres i reflexionaran entorn les desigualtats i l'exclusió.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinences múltiples
equitat justícia

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinences múltiples

art i diversitat cultural

Presentació

Mitjançant aquesta activitat els nois i noies crearan les seves obres utilitzant diferents tècniques i llenguatges artístics per parlar d'un mateix tema, la diversitat cultural. El grup compartirà les seves creacions amb altres nois i noies de tot el món a través d'Internet.

Objectius educatius

- Propiciar el diàleg sobre un complex fenomen social.
- Llançar un missatge de compromís crític i reflexiu sobre la societat actual.
- Desenvolupar la imaginació i la creativitat. Plasmar artísticament les seves impressions, percepcions, concepcions i idees.

Motivació

- Conèixer diferents artistes del món de la fotografia, la pintura, l'escultura i el dibuix.
- Anar a algun taller on hi treballin artistes.
- Visitar galeries d'art.
- Consultar la pàgina web: www.atlasdeladiversidad.net

Art i diversitat cultural

Per tal d'elaborar creacions artístiques que reflecteixin el que és per a cadascú la diversitat cultural farem una feina prèvia de documentació i anàlisi de la informació. Per tant, estarem posant en pràctica la creació d'opinió pròpia, la reflexió entorn les desigualtats, la defensa dels drets i deures de les persones i l'expressió dels sentiments i les emocions d'un mateix a partir de l'art.

A més, compartir les creacions amb altres nois i noies de tot el món i intercanviar bones pràctiques permetrà al grup de mitjans conèixer experiències culturals diverses, identificar-se amb més d'un grup social, conèixer altres persones i dialogar amb elles.

respecte
empatia
comunicació
identitat
justícia
equitat

fem de periodistes

Presentació

Buscarem notícies properes al barri, així com altres notícies més llunyanes però que també ens afecten i tenen un interès especial per a tota la població. Els nois i noies les plasmaran en una revista o en una pàgina de diari i les exposaran a Festa Espai.

Objectius educatius

- Comunicar un fet a persones de totes les edats de forma clara i entenedora.
- Ser objectius a l'hora d'informar les persones i distingir entre el succés i les opinions subjectives de la gent.
- Retransmetre informació veraç i de qualitat.
- Ser crítics davant de situacions injustes, d'exclusió i desigualtat.
- Mostrar empatia vers els sectors de població més vulnerables.

Motivació

- Llegir diaris i revistes per familiaritzar-se amb el gènere periodístic.
- Escoltar com es desenvolupa una entrevista.
- Conèixer els mitjans de comunicació del barri i informar-se sobre successos d'actualitat i altres notícies interessants.
- Visitar la pàgina www.calameo.com on es poden consultar revistes elaborades per diferents persones.

Fem de periodistes

Aquesta activitat pot ser puntual, o bé, realitzar-se periòdicament, amb la qual cosa obtindríem una publicació cada cert temps. També es pot dur a terme obtenint diferents resultats finals, per exemple, una revista o una pàgina de diari. No obstant la varietat de possibilitats, el procés d'elaboració del document compta amb petites activitats que ajudaran els nois i noies a adquirir habilitats comunicatives, mostrar actituds de respecte, ser crítics davant de diferents esdeveniments, expressar les seves opinions i prendre decisions.

respecte
empatia
comunicació
justícia
equitat

adolescents

12-16
anys

objectius educatius

1. Expressar els seus sentiments i identificar els dels altres. Posar-se al seu lloc.
2. Habituar-se a conversar amb tothom i reconèixer el valor que té dialogar.
3. Respectar la dignitat i la intimitat de les persones.
4. Formar la seva identitat personal i cultural, sentir-se identificats amb diferents grups o comunitats. Acceptar les pertinences múltiples.
6. Reconèixer i adoptar les bones maneres de fer dels altres.
7. Crear la seva pròpia opinió i ser crítics davant de diferents situacions.
8. Identificar i rebutjar els prejudicis i estereotips.
9. Actuar des de la igualtat d'oportunitats.
10. Prendre decisions per consens i saber gestionar els conflictes de manera positiva.

projectes

Presentació

Per als joves proposem desenvolupar projectes d'interès grupal i social. Partir de les seves motivacions i fer realitat els seus desitjos els ajudarà a augmentar la seva autoestima i a interioritzar els compromisos establerts.

Objectius educatius

- Aprendre a autogestionar-se com a grup i ser cada cop més autònoms.
- Proposar-se fites personals i altruistes. Mostrar actituds de solidaritat i compromís vers els altres i l'entorn.
- Apostar per la igualtat d'oportunitats entre les persones.
- Aprendre a gestionar els conflictes.

Motius per engegar un projecte

1. Interiorització i vivència intensa dels valors humans.
2. Autonomia personal i autogestió del grup.
3. Augment de l'autoestima i cerca de satisfaccions altruistes i no immediates.
4. Maduresa intel·lectual, autocrítica, compromís i cohesió de grup.

5. Actituds de responsabilitat i implicació al cent per cent.
6. Creativitat, esforç i constància. Esperit de superació.
7. Aprenentatge i transició a la vida adulta.
8. Enfortiment de les habilitats personals i socials.

La pedagogia del projecte

Els projectes són activitats col·lectives d'interès grupal o social, escollides lliurement pels joves. Normalment són complexes però apassionants i posen en funcionament recursos organitzatius, aprenentatges tècnics i iniciativa per part del grup.

Etales dels projectes

Motivació: obtindrem exemples de projectes interessants que ens donin idees.

Elaboració de propostes: escollirem 4 propostes factibles per a tothom.

Triar el projecte que millor s'adapti als seus interessos i escollir el nom.

Planificació: objectius, activitats, comissions de treball i tasques a realitzar.

Participació efectiva: ens coordinarem per fer la feina que hem planificat.

Tancament i valoració dels resultats, del procés del grup i de l'experiència personal.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinences múltiples
equitat justícia

joc de rol intercultural

Presentació

A partir dels jocs de rol simularem situacions de conflicte en les quals els joves podran posar-se a la pell dels personatges, raonar sobre les postures dels altres, prendre decisions i trobar una solució.

Objectius educatius

- Adquirir eines i estratègies per a la resolució de situacions conflictives que sorgeixen en contextos interculturals, de manera pacífica.
- Cooperar amb els diferents membres del grup, de manera que aquest estigui més cohesionat.
- Desenvolupar valors i actituds que afavoreixin la convivència, el respecte i la tolerància en la societat.
- Analitzar críticament situacions de desigualtat, discriminació i exclusió.
- Conèixer i comprendre que existeixen diferents maneres de comportar-se arreu del món.

Els jocs de rol

Són jocs de cooperació que consisteixen a muntar una història en la qual cada jugador representa un personatge i ha de pensar quines decisions prendre, com afrontar el conflicte i quines reaccions i actituds tenir davant dels altres.

Els jocs de rol i la interculturalitat

En els jocs de rol els jugadors prenen les opcions segons el punt de vista dels personatges i no segons el propi, i això és el que després ens permet analitzar la situació, un cop fora del joc, i avaluar perquè s'ha actuat de certa manera. Per tant, aquest tipus de jocs ens permeten conèixer les raons que tenen els altres per actuar d'una manera determinada, les causes dels conflictes i altres punts de vista, concepcions i percepcions del món.

respecte
empatia
comunicació
identitat
justícia
equitat

mirades joves

Presentació

La creació d'un curtmetratge sobre una temàtica d'actualitat que sigui propera a l'entorn dels joves els permetrà prendre consciència sobre les coses que passen al seu voltant i crear la seva pròpia opinió.

Objectius educatius

- Documentar-se sobre situacions d'actualitat que siguin desconegudes per la població o que podrien ser d'interès per als ciutadans del barri o del poble.
- Interpretar el món de forma crítica i ser capaços de crear les pròpies opinions.
- Explicar una història, expressar sentiments i emocions diverses a través dels curtmetratges.
- Identificar-se amb els sentiments dels altres. Respectar la intimitat i la dignitat de les persones.
- Aprendre tècniques audiovisuals i treballar en equip per una fita comuna.

Motivació

Veurem curtmetratges elaborats per altres nois i noies joves per fer-nos una idea de com són i tenir exemples de treballs similars.

Els curtmetratges i la proposta educativa

Els monitors/es proposaran possibles temes sobre els quals elaborar el curtmetratge:

- Les mirades dels diferents veïns entorn la convivència al barri.
- Conèixer com és un dia de cada dia de diferents veïns.
- Comunicar alguna situació injusta que es doni en el nostre barri.

El grup de joves decidirà sobre quin tema d'aquests o altres del seu interès farà el curtmetratge. Elaborar-ne un amb continguts d'interculturalitat suposarà una feina molt important de reflexió a propòsit de temes que els preocupen; però no tan sols això, sinó que, a més, aprendran a transmetre un missatge a través del curtmetratge, a denunciar algun fet i fer reflexionar les persones que posteriorment el veegin.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinències múltiples
equitat justícia

concurso de hip hop en català

Presentació

Els joves crearan lletres relacionades amb la diversitat cultural i les interpretaran mitjançant diferents ritmes. Celebrarem el concurs de hip hop en català en el marc de la Trobada Jove del 2010. Aquesta activitat ens permetrà treballar la comunicació, el diàleg, l'empatia, la identitat cultural i les pertinences múltiples.

Objectius educatius

- Comunicar a través del cant. Donar veu a les pròpies opinions i reflexions.
- Transmetre sentiments i emocions, compartir-les amb els altres. Expressar-se mitjançant diferents llenguatges: oral, corporal.
- Fomentar el pensament crític i la creació d'un discurs propi.
- Mostrar actituds d'empatia i sensibilitat vers els col·lectius més desfavorits.
- Relacionar-se i convidaure amb joves d'altres entitats.

Motivació

Realitzarem activitats que ens motivin a participar al concurs:

- Sentir cantar altres persones: podem anar a algun parc on s'acostumen a reunir grups de joves per cantar hip hop.

- Sentir grups de hip hop: escoltar cançons de grups de hip hop, analitzar les lletres i veure els videoclips.
- Anar a un concert de hip hop: sentir un grup en directe, veure com es mouen, quins ritmes fan i escoltar les lletres cantades ens permetrà tenir un bon exemple i ens ajudarà a obtenir més idees de cara al concurs.

La creació de les cançons

Crearem cançons similars al hip hop però cantades en català. Els joves escriuran temes relacionats amb els fenòmens actuals que són crítica social, assumptes econòmics, ecològics i altres que juguen un paper actiu a la nostra comunitat. Escriure les lletres els portarà a reflexionar entorn a situacions quotidianes que rebutgen o que recolzen.

El concurs

Tindrà lloc al mes de març, en el marc de la Trobada Jove 2010. Hi participaran els joves dels diferents esplais, individualment o en grup. Mitjançant el concurs fomentarem la relació i l'intercanvi entre joves de diferents entitats.

respecte
empatia
comunicació
identitat
justícia
equitat

nits d'insomni

Presentació

Amb la idea de promoure un oci alternatiu i saludable per als joves de l'entitat, proposem realitzar nits d'insomni que els permetin tenir un espai on dur a terme activitats de qualitat. Els joves podran conèixer-se millor entre ells, aprendre coses dels altres i convidaure harmònicament.

Objectius educatius

- Preparar una activitat conjunta i fer-la seva. Organitzar-se com a grup i assumir responsabilitats.
- Relacionar-se de forma agradable respectant els diferents costums dels altres.
- Valorar la diversitat cultural com a riquesa i partir de les coses que tenen en comú per treballar des de la semblança.
- Estar oberts al diàleg i conversar obertament sobre aspectes dels quals tenen diferents punts de vista.
- Arribar a acords per consens i saber gestionar els conflictes.
- Participar d'alternatives d'oci i temps lliure de qualitat.

Nit d'insomni

Els monitors/es treballaran conjuntament amb els nois i noies joves de l'entitat per esbrinar què els agradaria fer en aquest espai nocturn. Hem de vetllar per desenvolupar activitats educatives que tinguin elements de convivència, relació, intercanvi, cooperació, respecte, solidaritat, autoconeixement, empatia, diàleg i reflexió.

La nit d'insomni serà temàtica, per tant, tindrà un fil conductor a partir del qual es desenvoluparà l'activitat o les activitats.

Algunes propostes d'activitats a desenvolupar aquestes nits són: mostra de teatre, torneig esportiu, un gran joc, nit de misteri, recorregut pel barri en patins, joc de pistes, cinefòrum, nit de relaxament amb taller de ioga, activitats vinculades a l'art i taller de percussió.

respecte
empatia
comunicació
identitat
pertinences múltiples

famílies

objectius educatius

1. Conèixer altres famílies de l'entitat i fer coses junts.
2. Participar de les activitats proposades per l'esplai. Conèixer la proposta educativa.
3. Mostrar actituds d'obertura i acceptació de la diversitat.
4. Fer coses amb els seus fills/es per als altres. Aprendre a treballar en equip.
5. Entendre que dins les diferències tenim moltes coses en comú amb els altres.
6. Afavorir un espai de diàleg i d'expressió.
7. Reflexionar entorn les desigualtats, rebutjar les injustícies.
8. Interpretar el món de forma crítica.
9. Acceptar les identitats i pertinences múltiples de les altres persones.

cinefòrum

Presentació

Visionarem una pel·lícula amb la intenció d'aproximar les famílies a la diversitat cultural actual. Reflexionarem entorn el film i altres situacions similars que haguem viscut.

Objectius educatius

- Entendre les dificultats d'integració que tenen les persones immigrades procedents de cultures diferents a la nostra.
- Identificar els prejudicis racistes vigents a la nostra societat.
- Desenvolupar una actitud crítica respecte a qualsevol forma d'intolerància i de discriminació.
- Valorar la riquesa cultural que aporta la immigració a la nostra societat.

Desenvolupament

La pel·lícula: Si coincideix que fan alguna pel·lícula al cinema amb continguts relacionats amb la proposta educativa hi anirem a veure-la plegats. En cas que no se'n projecti cap que respongui als nostres interessos farem la selecció de la pel·lícula per projectar-la a l'esplai. A l'apartat de materials de consulta hi ha algunes propostes.

Convocatòria: convocarem les famílies i altres persones del barri interessades en l'activitat, tant si anem al cinema com si projectem la pel·lícula a l'esplai. Els nois i noies de l'esplai ens poden ajudar a fer els cartells i díptics per difondre-ho. Podem incloure una breu sinopsi o fitxa tècnica de la pel·lícula al díptic perquè tothom es faci una idea de què va.

Projecció: en cas de projectar la pel·lícula a l'esplai, el dia del cinefòrum farem una breu presentació del film.

Fòrum: en acabat un monitor/a estrenarà el fòrum destacant els aspectes més rellevants de la pel·lícula i llançant preguntes per a la reflexió.

L'hora del te

Presentació

Proposem establir un espai de trobada de totes les famílies amb persones voluntàries d'associacions, ONG i entitats del barri que desenvolupen la seva activitat en relació a la interculturalitat perquè ens expliquin la seva experiència.

Objectius educatius

- Escoltar experts en voluntariat, en immigració, iniciatives juvenils, participació ciutadana.
- Conèixer projectes que es fan al barri i a la població.
- Entendre la interculturalitat com a eina per a la convivència i la integració social.
- Reflexionar i dialogar entre sí, compartir visions i acceptar diferents punts de vista sobre valors socials, identitats múltiples i sentit de pertinença.

De la preparació a l'hora del te

Invitar els experts: persones del món associatiu o veïns/es del barri vinculats a entitats que vulguin col·laborar amb nosaltres.

Reunir-nos amb els experts: decidirem quin tema tractarà cadascú i l'ordre de les intervencions.

Difusió: donarem a conèixer cada expert i farem breus introduccions al tema que tractarà cadascú.

Preparar l'espai: prepararem el berenar i la disposició de la sala.

L'hora del te: cada monitor/a s'encarregarà d'un aspecte:

- Rebre els experts i les famílies i acomodar-les.
- Presentar l'acte fent una breu introducció de la temàtica que es tractarà.
- Moderar la taula, donar la paraula als diferents experts i comentar les seves intervencions.

És convenient que el missatge dels experts sigui força vivencial i proper, els experts estaran oberts a respondre preguntes i també llançaran preguntes per a la reflexió.

Farem una roda de preguntes i de reflexions entorn al que hagin explicat.

el club de lectura

Presentació

Aquesta activitat consisteix en que les famílies portin alguna lectura preparada. Els pares, mares i fills/es triaran algun conte o lectura preferida que vulguin recomanar i s'ho prepararan a casa.

Objectius educatius

- Preparar una petita activitat amb la pròpia família.
- Relacionar-se amb altres persones adultes i infants.
- Conèixer contes i altres lectures interessants.
- Participar en les activitats de l'esplai i conèixer l'entitat.

El club de lectura

Consisteix en que es trobin els pares, les mares i els fills/es per fer petites representacions, esquetxos o lectures que tinguin un significat per ells/es i que els faci il·lusionat compartir amb altres famílies.

Difusió: Farem una carta informativa engrescant les famílies a participar d'aquest espai de trobada i d'intercanvi.

Convocatòria: Farem seguiment de les famílies que volen participar en l'activitat.

Lectura: les famílies es prepararan algun conte que al pare o a la mare li agradés molt de petit/a, el conte preferit de l'infant, algun fragment que tinguin ganes de compartir, una rondalla que s'expliqui per tradició a la família o una poesia que ens agradi recitar.

Assaig: assajaran a casa per preparar-se bé la seva representació.

Ambientació: prepararan els complements que necessiten per fer l'activitat més motivadora. Des de l'esplai decorarem la sala per al dia de l'activitat.

El club de lectura: ens trobarem a l'esplai per compartir tot el que hem preparat. Els monitors/es tindran distribuïdes diferents funcions: acomodar la gent, presentar l'acte, donar pas a cada família i preparar el berenar.

Els infants viuran amb entusiasme aquesta activitat perquè la prepararan conjuntament amb la seva família i els pares i les mares aprendran a valorar el fet de fer coses amb els seus fills/es.

monitors i monitores

objectius educatius

1. Reflexionar entorn l'educació dels infants i els joves en la interculturalitat.
2. Ser crítics i crear una opinió pròpia entorn a situacions d'actualitat.
3. Tenir una actitud coherent amb els criteris de l'equip d'educadors/es.
4. Transmetre els valors de la solidaritat, el respecte i la igualtat a partir de l'exemple.
5. Treballar en equip per aconseguir una educació d'infants i joves de qualitat.
6. Prendre decisions per consens. Respectar la diversitat d'opinions i escoltar els altres activament.
7. Actualitzar la seva formació per aprendre a gestionar la diversitat cultural existent a l'esplai i fer aprenentatges que ens ajudin a crear una opinió fonamentada.
8. Oferir diferents possibilitats educatives a infants i joves que no són de l'esplai.

t'ho has plantejat mai?

Presentació

En el marc d'alguna trobada, reunió o jornada de monitors/es farem una activitat per reflexionar entorn les pràctiques habituals a l'esplai i els criteris que com a educadors/es prenem com a vàlids.

Objectius educatius

- Reflexionar sobre les actituds que tenen.
- Actuar en coherència amb els valors en els quals eduquen els infants i joves.
- Escoltar, respectar i valorar les opinions dels altres.
- Ser conscients del ventall de respostes que poden provocar certes pràctiques.
- Debatre sobre els motius per dur a terme certes pràctiques i no altres.

Criteris, actituds i conseqüències

Hi ha una sèrie de pràctiques que realitzem de forma natural en el dia a dia de l'esplai. Són maneres de fer de l'entitat i costums pròpies de la nostra cultura; però t'has plantejat mai que podrien ser vistes amb desconfiança per persones amb diferències culturals diverses?

Com a educadors/es en el lleure prenem una sèrie de criteris educatius que responen a la nostra filosofia i manera de percebre l'educació dels infants i joves. Aquests criteris que prenem de referència es tradueixen en unes actituds concretes que tenim com a educadors/es. Sempre hem de tenir present que aquestes actituds tenen una sèrie de conseqüències i que és necessari valorar si cal actuar d'aquesta manera, o bé, si podem fer-ho d'una altra.

Per altra banda, t'has plantejat mai la possibilitat que alguna família d'origen cultural diferent al teu et pugui fer una demanda que trenqui amb les pràctiques diàries de l'Esplai?

Al web podràs consultar exemples de situacions amb les que et podràs trobar.

els joves i l'esplai

Presentació

Aquesta activitat l'hem triada perquè pretén apropar els joves que no són de l'esplai i, sobretot, donar resposta als joves de 16 a 18 anys que s'han reagrupat amb la seva família i no coneixen espais en els quals puguin participar.

Objectius educatius

- Donar resposta a les necessitats del barri al qual està arrelat socialment l'esplai.
- Oferir espais de participació activa i de relació als joves que no són de l'esplai.
- Donar a conèixer l'entitat i les activitats que s'hi desenvolupen a la gent del barri.
- Desenvolupar projectes i activitats engrescadores que ajudin a integrar els nois i noies del barri a l'esplai.

Els joves i l'esplai

L'esplai és una entitat social arrelada al barri i, per tant, ha d'estar oberta a tota la població, oferint diferents opcions d'acord amb les necessitats de l'entorn. Tot i així, no pot cobrir les mancances de la societat tota sola, sinó que ha de treballar amb altres entitats i associacions del barri per tirar endavant diferents projectes.

En aquest cas, hem detectat la necessitat de donar resposta als nois i noies que no poden estudiar ni treballar i estan al carrer sense poder fer res.

Donada la complexitat del projecte i les dificultats que se'ns poden presentar a l'hora de contactar amb ells/es, realitzarem un treball en xarxa amb els diferents professionals del món socioeducatiu que desenvolupen la seva tasca al barri.

1. Buscarem informació a la Parròquia, a serveis socials o l'assistència social, sobre on es troben i quina és la seva situació.
2. Prendrem decisions sobre si tirar endavant o no el projecte, en funció de les nostres fortaleses i febleses.
3. Crearem un equip de treball amb professionals del món socioeducatiu.
4. Planificarem els objectius, activitats, calendari i responsabilitats de cadascú.
5. Participarem contactant directament amb el col·lectiu de joves.
6. Berenarem junts a l'esplai per conèixer-nos millor.
7. Desenvoluparem una activitat o projecte del seu interès.

formació i intercanvi

Presentació

Durant el curs 2008-2009 disposarem de diferents espais de formació per tal d'aprofundir en els aspectes pedagògics, metodològics i pràctics. A més, comptarem amb una intranet que ens permetrà compartir i intercanviar recursos.

Objectius educatius

- Formar-se entorn la proposta educativa per la interculturalitat i la fraternitat.
- Adquirir recursos educatius que ajudin a dinamitzar els grups d'infants i joves.
- Relacionar-se amb altres monitors/es i compartir bones pràctiques.

Espais de formació

La formació dels monitors es desenvoluparà en diferents moments:

- Movidic: Jornada de presentació de la proposta educativa que constarà d'una conferència introductòria, una breu explicació de la proposta i diferents tallers.
- Comissions: Grups de treball, de discussió i d'intercanvi d'opinions i experiències especialitzats en diferents àmbits: petits, mitjans, joves, infància i joventut en risc d'exclusió social, immigració i discapacitats.
- Seminaris: Formació pedagògica específica que ens permetrà aprofundir en els continguts de la proposta educativa i desenvolupar noves estratègies de treball dins dels esplais.
- Diada de Tècniques: Tast de diferents activitats, recursos i tècniques relacionades amb la proposta educativa i que faran més ric el nostre ventall de recursos per treballar amb infants i joves.

Intercanvi

A través de la intranet de les Unitats Territorials i Comissions educatives i socials de la Federació Catalana de l'Esplai podreu comunicar-vos amb la resta d'esplais de la vostra unitat territorial i de la Federació en general. Podreu descarregar-vos documents i materials de consulta, participar en el mercat de l'intercanvi, anotar les vostres reunions al calendari i compartir fotografies en una galeria.

A més, tot el procés d'avaluació de la proposta educativa es podrà realitzar a través de la intranet.

critèris per adaptar les activitats a persones discapacitades

1. Identificar el tipus de discapacitat: tenir una discapacitat no vol dir, necessàriament, tenir afectades igual totes les parts del cos.

2. Determinar quina relació té la discapacitat amb l'activitat que voleu realitzar: valorar si per dur a terme l'activitat s'han de fer tasques que poden resultar difícils o impossibles de realitzar per la persona discapacitada.

3. Avaluat allò que l'infant o jove és capaç de fer en relació a l'activitat: Valorar individualment la persona discapacitada per saber quines són les funcions que pot fer millor i en quin àmbit pot ser més eficaç.

4. Comparar el que és capaç de fer amb la resta d'infants o joves del grup: d'aquesta manera podrem preveure dificultats similars amb que es puguin trobar altres infants i joves.

5. Esbrinar els coneixements previs entorn al tema i el grau de motivació: ens permetrà apropar-nos al nivell i als interessos de cadascú.

6. Detectar en quin punt de l'activitat l'infant o jove pot tenir dificultats: ens fixarem en les tasques concretes que caldrà adaptar.

7. Tenir en compte l'edat cronològica de l'infant o jove: per oferir-li l'oportunitat de participar en el màxim d'activitats pensades per a aquella edat.

Variacions generals

Si volem adaptar una activitat a persones discapacitades en general, hi ha una sèrie de variacions que hem de contemplar:

1. Modificar els objectius
2. Prioritzar els continguts que potenciïn les capacitats on l'infant té més èxit.
3. Modificar el temps d'assoliment de l'activitat
4. Disminuir-ne la intensitat.
5. Simplificar les tasques.
6. Comptar amb una infraestructura condicionada.
7. Incrementar els suports.
8. Modificar els criteris d'avaluació.

Variacions específiques

Dintre dels diferents tipus de discapacitats: física, psíquica i sensorial, hi ha diferents graus d'afectació i tipus de discapacitats. Per aquest motiu el que us oferim són possibles variacions, que en cada cas en concret caldrà especificar segons la individualitat del cas.

A més, quan tractem amb alguna persona discapacitada hem de tenir clar que les limitacions que pugui tenir aquesta persona en alguna àrea no sempre impliquen més dèficits en altres àrees. Una persona discapacitada pot tenir limitades algunes funcions i poder-ne desenvolupar correctament unes altres.

Discapacitat física

- Procurar que el terra sigui llis per afavorir els desplaçaments.
- Utilitzar materials tous, grans i fàcils de manipular.
- Comptar amb un lloc còmode on seure.
- Utilitzar fotografies, dibuixos i lletres grans per als infants i/o joves amb paràlisi cerebral i grans dificultats de parla.
- Treballar en grups reduïts i cooperativament, ajudant-se uns als altres.
- Recolzar l'infant o jove donant-li suport i ajuda quan ho necessiti.

Discapacitat psíquica

- Eliminar les fonts possibles de distracció, ajudant a centrar l'atenció.
- Fraccionar les tasques en petites passes, reduint la complexitat.
- Proporcionar informacions simplifiades a través de canals diferents al verbal.

● Triar una disposició que permeti una bona visibilitat perquè l'infant o jove discapacitat pugui realitzar l'activitat per imitació.

- Permetre petites col·laboracions dels companys/es, que li permetin sentir-se més segur.
- Ser pacients en l'espera de respostes.
- Mantenir un cert ritual o model en les sessions, facilitant un ambient estructurat.

Discapacitat sensorial

Discapacitat visual:

- Verbalitzar la informació visual que es dona a la resta de companys/es. Prescindir dels gestos o acompanyar-los de la paraula.
- Explicar les accions a realitzar utilitzant un vocabulari concret que faciliti la comprensió. Posar exemples i partir d'elements concrets per arribar a l'abstracció.
- Potenciar els elements sonors que puguin actuar com a punts de referència (campanes, pilotes sonores, picarol, tambors, etc)
- Reconèixer de manera tàctil l'estructura i els elements de treball. Desar el material sempre al mateix lloc, mantenir l'ordre. Procurar utilitzar el material estrictament necessari.

● Informar sobre allò que es farà durant la sessió sempre des del mateix punt. Anticipar la informació sobre què passarà a continuació.

- Presentar els companys/es i fer descripcions individuals i diferenciadores de cadascú i de tot el que els envolta.
- Desenvolupar el to de veu, mitjançant el qual animarem i motivarem a fer les activitats.
- Comptar amb la col·laboració dels companys/es de grup que poden fer un molt bon acompanyament.

Discapacitat auditiva:

- Facilitar la lectura dels llavis, evitar parlar d'esquenes.
- Procurar fer gestos i moviments manuals per acompanyar la parla.
- Fer demostracions de l'activitat mentre s'explica i utilitzar molts elements visuals per comunicar-nos amb els infants i joves que tenen aquesta discapacitat.
- Eliminar elements molestos que impedeixin una correcta visió.
- Comptar amb una bona il·luminació.
- Comptar amb la col·laboració dels companys/es de grup que poden fer un molt bon acompanyament.

Al web podeu consultar el document ampliat.

aportacions del projecte Espiral

Amb la intenció de recollir bones pràctiques en relació a l'educació intercultural, una de les novetats que presentem són les orientacions per enfocar les activitats diàries i projectes de l'esplai a partir de la perspectiva intercultural.

Aquesta és la base de la qual parteix el projecte Espiral, un projecte de lleure, interculturalitat i cohesió social que té l'objectiu d'afavorir la inclusió d'infants i joves d'origen immigrant al seu context social d'acollida des d'una perspectiva intercultural, i que s'està duent a terme en 8 esplais de la Federació des del curs 2008-2009.

Els tallers que s'estan desenvolupant en el marc d'aquest projecte són els de:

- **Cercavila:** conèixer les festes populars i tradicionals de diferents cultures.
- **Percussió:** conèixer elements sonors i diferents instruments del món.
- **Teatre:** fer dinàmiques per treballar en grup i fomentar relacions positives.
- **Dansa:** experimentar sentiments i conèixer trets culturals diversos a través del moviment del cos.
- **Cuina:** conèixer la cultura gastronòmica de diferents pobles i els nexos comuns que compartim.

Algunes aportacions del Projecte Espiral són:

- Reconèixer i aprofitar la pluralitat cultural per enriquir-nos mútuament i fer activitats que ens permetin adonar-nos que dintre de la diferència hi ha moltes semblances.
- Treballar a partir de projectes, perquè de manera natural ens porta a fer coses junts, relacionar-nos, intercanviar experiències i aprendre dels altres.
- Treballar aspectes de la cultura popular pròpia i incorporar aspectes d'altres cultures diferents a la del lloc on estem intervenint.
- Fer activitats que es basin en l'intercanvi entre diferents grups d'infants i joves i que promoguin relacions de fraternitat.
- Incloure un mapa mundi a cada taller que ens ajudi a situar diferents llocs, orígens i fets històrics, així com treballar aspectes d'identitat.
- Fer ús de les TIC per il·lustrar el que estem treballant i fer nous aprenentatges més enllà de l'entorn proper.

L'aplicació de la proposta a l'entitat d'esplai requereix un mètode de treball des de:

La direcció de l'entitat i del conjunt de l'equip d'educadors

1. Estudiar la proposta educativa.
2. Fer un diagnòstic general de l'entitat en relació al treball educatiu sobre interculturalitat que contempli un llistat de punts forts i febles i una proposta d'evolució quant al model organitzatiu i de funcionament en relació al calendari, horari, organització dels grups, relació amb el barri i les famílies.
3. Fer un anàlisi genèric de les necessitats de formació de l'equip i concretar-la en demandes d'activitats i/o recursos formatius.
4. Planificar els espais i mètodes d'avaluació i seguiment de la proposta.
5. Elaborar un calendari general que serveixi de pauta per a les aplicacions específiques a cada grup d'infants.

L'equip d'educadors de cada grup

1. Estudiar els materials de la proposta i aprofundir en els específics de l'etapa evolutiva corresponent.
2. Aprofundir en el diagnòstic general de l'entitat elaborat per l'equip de direcció, i concretar-lo en relació al grup d'edat.
3. Realitzar una avaluació inicial del comportament dels infants i/o joves en relació als valors de l'empatia, la comunicació i el respecte a partir de la proposta d'objectius educatius per a cada edat.
4. Dissenyar l'adaptació de la proposta al grup: adaptació d'objectius, d'activitats, centre d'interès, paper dels monitors/es, organització, etc.
5. Calendaritzar l'adaptació de la proposta, tenint en compte els criteris generals pautats.

És necessari estructurar uns espais concrets per fer aquest treball:

- Les reunions d'equip directiu de l'entitat.
- Les jornades de monitors/es o reunions generals de monitors/es de l'entitat al començament, durant i al final del curs.
- Els espais de treball i reunions dels equips de monitors/es de cada grup o secció.

el compromís de l'entitat

avaluació

Per tal de garantir el correcte assoliment de la proposta educativa és molt important realitzar un procés integral d'avaluació. Aquest ha d'incloure, des d'una diagnosi dels diferents col·lectius a qui va destinada, passant per una diagnosi del mateix equip de monitors/es fins a una avaluació de les diferents activitats i de la proposta educativa en sí, com a recurs que ha de facilitar la incorporació de la perspectiva intercultural en l'educació en el lleure d'infants i joves.

Aquest procés integral d'avaluació recau en l'equip directiu de l'entitat que ha de vetllar perquè es realitzi en 3 moments del curs: abans, durant i després de l'aplicació de la proposta educativa.

A continuació us proposem un procés d'avaluació que consta d'una sèrie de qüestionaris i formularis que trobareu:

- Al web de la proposta educativa en format pdf.
- A la intranet de la Federació Catalana de l'Esplai, des de la qual podreu emplenar directament els qüestionaris i comptar amb resums de les puntuacions obtingudes.

abans de l'aplicació de la proposta educativa

Diagnosi de l'estat del treball intercultural a l'esplai

Us proposem que l'equip directiu de l'entitat dinamitzi una trobada de monitors/es i responsables, on tothom tingui l'oportunitat de reflexionar sobre què es fa en relació a interculturalitat i fraternitat a l'esplai. Aquesta dinàmica us permetrà diagnosticar els punts forts i febles de la vostra tasca educativa.

1. Cada monitor/a i responsable d'entitat emplenarà individualment el **qüestionari de diagnosi**.
2. En petits grups comentareu i reflexionareu entorn les vostres respostes.
3. En gran grup compartireu la visió de cadascú sobre l'estat del treball intercultural a l'esplai.
4. Entre tots elaborareu un pla de millora amb diferents propostes.
5. Fareu una lectura de la proposta educativa. Assenyalareu allò que creieu que us pot ser més útil i els punts que heu d'adaptar.

Formularis d'avaluació inicial

Abans de l'aplicació de la proposta educativa, l'equip directiu, juntament amb els responsables de secció, el responsable pedagògic o, directament, els monitors/es de cada grup, avaluarà en quin punt es troba, en referència al treball intercultural, cada col·lectiu que intervé i participa en aquesta: equip de monitors/es, infants petits, infants mitjans, joves i famílies. Aquesta avaluació es pot realitzar a partir dels **formularis d'avaluació per a cada col·lectiu** que tenen una escala de respostes de l'1 al 4, sent el 4 la puntuació més elevada.

durant l'aplicació de la proposta educativa

Formularis d'avaluació de seguiment

Un cop realitzats els diferents formularis d'avaluació a l'inici del curs i quan ja haguem començat a treballar la proposta educativa, realitzarem periòdicament els **formularis d'avaluació per a cada col·lectiu**.

Contrastar la situació inicial de cada col·lectiu, en referència al treball intercultural, amb la situació en la qual es troba cadascun d'ells en diferents moments del curs ens permetrà revisar aspectes on tenim dificultats i fer millores a temps.

Avaluació de les diferents activitats de la proposta educativa

Avaluarem cada activitat per conèixer si s'han aconseguit els objectius que ens havíem proposat. En acabar cada activitat els monitors/es emplenaran la fitxa d'avaluació de l'activitat directament a la intranet.

D'aquesta manera al final del curs podreu comptar amb:

1. Una **fitxa d'avaluació global per entitat**, que resumeix les mitges de totes les activitats realitzades (es generarà directament des de la intranet, un cop hagueu enviat totes les fitxes d'avaluació de les activitats. No obstant, podeu consultar una proposta de fitxa en format pdf al web de la proposta educativa).
2. Una **fitxa d'avaluació global per activitat**, que resumeix les mitjanes de totes les entitats que l'han realitzada (es generarà directament des de la intranet, un cop totes les entitats hagueu enviat les vostres

fitxes. No obstant, podeu consultar una proposta de fitxa en format pdf al web de la proposta educativa). A les reunions de monitors/es podreu compartir les diferents avaluacions.

després de l'aplicació de la proposta educativa

Formularis d'avaluació final

Després de l'aplicació de la proposta educativa, l'equip directiu, juntament amb els responsables de secció, el responsable pedagògic o, directament, els monitors/es de cada grup, avaluarà en quin punt es troba, en referència al treball intercultural, cada col·lectiu que intervé i participa en aquest: equip de monitors/es, infants petits, infants mitjans, joves i famílies. Aquesta avaluació es realitzarà a partir dels formularis d'avaluació per a cada col·lectiu que també haurem realitzat a l'inici i durant el curs.

Es contrastaran els diferents formularis per poder fer una reflexió entorn l'evolució feta i els aspectes que cal continuar treballant.

Avaluació global de la proposta educativa

L'equip directiu es fixarà en tot el procés realitzat al llarg del curs per tal d'avaluar la proposta educativa.

El qüestionari d'avaluació global que us proposem realitzar incorpora una avaluació qualitativa del pla de millora elaborat a principis de curs i una sèrie d'ítems que fan referència a la proposta educativa en sí, com a recurs que ha de facilitar la incorporació de la perspectiva intercultural en l'educació en el lleure d'infants i joves.

Cultura: conjunt de pautes de conducta i formes de significació de la realitat (normes, valors, creences, etc.) expressats simbòlicament i formant un tot relativament estructurat, que una població comparteix –de manera diferenciada segons sexes, edats, classes, etc.- i que es transmet de generació en generació, sent un dispositiu d'adaptació al medi natural i humà i, per tant, una realitat canviant.

Identitat cultural: autoreconeixement per part dels actors socials amb un determinat bagatge de significacions, conductes i codis simbòlics i lingüístics, compartit per aquelles persones que se senten pertanyents a un determinat grup ètnic, una nació, un poble, etc.

Pluralisme cultural: plantejament que assumeix la diversitat cultural com a positiva, i proposa la configuració d'una societat on es combini la igualtat de drets i la no discriminació amb el respecte de les diferents identitats i expressions culturals.

Educació intercultural: pretén crear espais d'intercanvi i d'enriquiment mutu entre les persones. Pretén aprofitar els bagatges culturals diferenciats per intervenir educativament i preparar els nois i noies per a la convivència i la interacció en una societat cohesionada.

Fraternitat: principi per a la construcció social, on l'altre és tractat com un germà, ja que no és diferent a mi, sinó un altre jo igual. Aquest valor és una condició necessària per garantir la solidaritat, la llibertat i la igualtat.

Solidaritat: relació de fraternitat, de companyonia, de sosteniment recíproc, que lliga els diversos membres d'una comunitat o col·lectivitat en el sentiment de pertinença a un mateix grup i en la consciència d'uns interessos comuns (*Diccionari de la Gran Enciclopèdia Catalana*).

Discapacitat: restricció o absència de la capacitat de realitzar una activitat de la manera, o dins del marge, que es considera normal per a una persona.

Discapacitat física: alteració en l'aparell motor que dificulta o impossibilita la mobilitat funcional d'una o diverses parts del cos.

Discapacitat psíquica: limitacions en el funcionament intel·lectual i en habilitats com la comunicació, la cura personal i les destreses socials.

Discapacitat sensorial: alteració en els òrgans de la visió i l'audició que impedeix veure i sentir correctament.

glossari

materials de consulta

contes per a infants

- Aranega, M. i Mas, H. *La girafa de coll curt*. Baula. Barcelona, 2002.
- Colombo, N. *A Prop.* Kalandraka-Hipòtesi. Barcelona, 2008.
- Chen, Ch. *Guji Guji*. Thule. Barcelona, 2005.
- Fernández, A. *Fantasmes al passadís*. Ed. Bromera. Alzira, 2005.
- Geis, P. *Nestor Tellini*. Combel. Barcelona, 2003.
- Grant, J. *Gat i Peix*. Albur. Barcelona, 2005.
- Grejniec, M. *De què fa gust la lluna?* Kalandraka. Barcelona, 2006.
- Larreula, E. *Contes per a un món millor*. La Magrana. Barcelona, 1992.
- Lienas, G. *La Carlota i el misteri del canari robot*. (La Tribu de Camelot). Empúries. Barcelona, 2008.
- Lienas, G. *La Carlota i el misteri del botí pirata*. (La Tribu de Camelot). Empúries. Barcelona, 2009.
- Mckee, D. *Elmer*. Beascoa. Barcelona, 2006.
- Nuñez, M. i Villa, O. *La zebra Camila*. Kalandraka. Barcelona, 2005.
- Relf, A. *La Guineu fa amics*. Joventut. Barcelona, 2005.
- Sadat, M. *Del otro lado del Árbol*. Fce. Mèxic, 2000.
- Sadat, M. *El otro Pablo*. Kokinos. Madrid, 2008.

- Sadat, M. *Mi León*. Fce. México, 2006.
- Waechter, P. *Yo*. Norma. Colombia, 2005.
- Yi - K'iun, F. *Els bons amics*. La Galera. Barcelona, 2000.

Llibres per a nois i noies joves

- Barceló, E. *Si un día vuelves a Brasil*. Alba editorial. Barcelona, 2003.
- Ben Jelloun, T. *No entenc el món àrab*. Empúries. Barcelona, 2008.
- Larreula, E. *Els arbres passaven ran de la finestra*. Cruïlla. Barcelona, 2001.
- Larreula, E. *Em dic Paco...* Barcanova. Barçelona, 1991.

Llibres per a famílies

- Ben Jelloun. *El racisme explicat a la meva filla*. Empúries, 1998.
- Ben Jelloun. *L'islam explicat als nostres fills*. La Magrana, 2002.
- El Hachmi, N. *Jo també sóc catalana*. Columna. Barcelona, 2004.

Llibres per a monitors/es

- Albaigés, B., Garet, M. i Herrera, D. *La immigració i el treball intercultural a les entitats d'educació en el lleure de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Secretaria General de Joventut. Barcelona, 2003.
- Besalú, X i Climent, T. *Construint identitats: espais i processos de socialització dels joves d'origen immigrant*. Editorial Mediterrània. Barcelona, 2004.
- Carbonell, Francesc. *L'acollida: acompanyament d'alumnat nouvingut*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona, 2006.
- Essomba, Miquel Àngel. *Tot un món: material didàctic*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona, 2007.
- Fundació Catalana de l'Esplai. *Educació i ciutadania*. Documents per al debat 1. El Prat de Llobregat, 2007.
- Fundació Catalana de l'Esplai. *Educació, ciutadania i immigració*. Documents per al debat 2. El Prat de Llobregat, 2009.

articles de revistes

- Cos, identitat i diversitat cultural [Diversos articles]. A: Temps d'educació. Núm. 33 (2n semestre 2007).
- Diàleg intercultural [Diversos articles]. A: Barcelona educació. Núm. 67 (octubre, novembre 2008) www.bcn.es/imeb/revista/revistes/revista67.pdf
- Llengua, interculturalitat i cohesió social [Diversos articles]. A: Guix elements d'acció educativa. Núm. 341 (gener 2008).
- Planas, Núria. Pensar la diversidad desde la interculturalidad. A: Aula de innovación educativa. Núm. 163-164 (Julio Agosto 2007).

pel·lícules

- Cardoso, P. *Las Mujeres de verdad tienen curvas*. Estats Units d'Amèrica, 2002.
- Dupeyron, F. *El Sr. Ibrahim y las flores del Corán*. Barcelona, 2004.
- Frears, S. *Mi hermosa lavandería*. Barcelona, 2005.

pàgines web

- Associació Sociocultural Punt d'Intercanvi: www.puntintercanvi.org/catala/audios.htm
- Aula Intercultural: el portal de la educación intercultural: www.aulaintercultural.org/
- Barcelona Diàleg Intercultural: www.bcn.cat/cultura/dialeg/cat/index.html
- Edualter: xarxa de recursos sobre educació per la pau, el desenvolupament i la interculturalitat: www.edualter.org/index.ca.htm
- Entrecultures (Fundació Jaume Bofill): www.entrecultures.org/
- Mediatk dels Conflictes: www.mediatk.cat

programes de televisió

- "Tot un món" aborda els diferents aspectes relacionats amb la nova immigració i les diverses cultures i religions que conviuen a Catalunya, i ho fa des de les experiències personals dels immigrants i de les persones que, en contacte amb ells, treballen des de tots els àmbits de la societat: www.tv3.cat/programa/162530025/ Tot-un-mon

Federació
Catalana
de l'Esplai

Centre d'Estudis
Suport Associatiu

Fundació
Catalana
de l'Esplai

com contactar
93 474 74 74

federacio@esplai.org www.esplai.org

Carrer Riu Anoia, 42-54
08820. El Prat de Llobregat
Barcelona

EMAS

ES-CAT-275

Fundació Catalana de l'Esplai

AENOR

Gestión
Ambiental

LINE EN ISO 14001

GA-0269/2008

AENOR

Empresa
Registrada

LINE EN ISO 9001

ER-0980/2007

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

